

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

S. Francisci Xaverii E Societate Iesv Indiarvm Apostoli Novarvm Epistolarvm Libri Septem

Francisco <de Javier>

Romæ, 1667

Epistola VII. Carissimis Nostris In Christo Domino Nostro Fratribus D.
Ignatio & D. Ioanni Codurio. Romam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46129](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46129)

EPISTOLA VII.

Carissimis Nostris in Christo Domino Nostro
Fratribus D. Ignatio & D. Ioanni Codurio.
Romam.

*Gratia & amor Christi Domini nostri adsit
semper nobis auxilio & fa-
vore. Amen.*

ACcepimus desideratissimas nobis literas
vestras tanto fructu nostrorum animo-
rum quantum offerre Filijs debuerit Felices de
Matre nuncijs. Cognovimus per eas videli-
cet de Salute ac statu prospero Societatis uni-
versæ; de occupationibus pijs ac sanctis in-
quas vos isthic totos impenditis; de ædificijs
duplicis generis spiritualibus & materialibus
quæ fundatis & struitis, presentibus unâ Po-
sterisque consulentes, quò utrique pariter in-
structi necessarijs subsidijs *ad laborandum in
vineâ Domini* provehere promovereque ad fi-
nem optatum possint, id quod cum spe ma-
ximâ Deo Domino nostro insigniter gratifi-
candi ducum inchoatum est. Dignetur uti-
nam Dominus noster adjuvare nos quoque

C 3

absen-

*absentes tantum corpore, licet presentes animi
 nunquam magis quam nunc, ut imitemur vos,*
 quando nobis quoque viam monstravit infer-
 viendi Christo Domino Nostro. Hinc qua-
 nosse vos juvet hac habemus: Rex quod im-
 pensè probet nostrum procedendi modum,
 & quod experientiâ spiritualis fructus ex no-
 stris jam ministerijs extantis, in spem excite-
 tur profectus animorum uberioris si tales mul-
 tiplicentur Operarij, decrevit fundare unum
 Collegium; unamque item domum Nostro-
 rum, hoc est Societatis Iesu. His ædificandis
 remanent hic tres, Magister Simon, Magister
 Gonzalus, & alter Sacerdos Iuris Canonici
 peritus. Multi alij se in dies produnt, offe-
 runtque ad Societatem ineundam. Porrò non
 perfunctorium aut nutans hoc propositum
 Regis est istarum Domuum excitandarum; sed
 fixum vehemensque, quoties ex aliquo jam
 tempore illum adivimus, illam suam ultrò
 professus voluntatem est, sermonem hujusmo-
 di primus inferens, nullâ præviâ suggestione
 nostrâ, aut Amicorum ques rogaverimus,
 ex proprio planè arbitrio iudicioque in id
 domos istas ædificandi consilium prodit.
 Locum illis destinat, Civitatem Eboram.
 Credo illum scribere ad Pontificem, ut ali-
 quos,

quos, aut aliquem è Societate huc mittat, qui Magistrum Simonem in his principijs adjuvent. Rex sanè ille optimus suo isto tanto affectu in nostram Societatem, cujus augmentum optat *tanquam unum ex nobis*, totum id agens solo instinctus amore ac veneratione Dei Domini nostri, magno nos sibi vicissim officio devincit profitendi ei præstandique perpetuam *propter Deum* servitutum. nihil enim minus profectò debetur tam beneficæ prolixæque voluntati, haud se inotiosam destinationem continenti, sed ultrò ac largè in omnem de nobis optimè merendi sedulitatem occurrenti. Quo nomine quantum ei simus obstricti, nisi & agnosceremus & profiteremur, nisi, inquam, quotidianis orationibus ac sacrificijs, quoad possumus, rependere conaremur quantulum à nostrâ potest infirmitate proficisci, præstantibus meritis eorum qui nobis ad Dei obsequium adjuvandis ac fovendis sese insigniter commendant in conspectu divinæ Majestatis; gravem utique conscisceremus culpam, & foedâ ingratissimi animi ad insignem turpitudinem labe inureremur, vitâ ipsâ indigni, quoties ulla nos dies argueret memoriam affectu obsequissimo conjunctam.

Regis Lusitanæ Ioannis Patroni ac Benefactoris nostri liberalissimi, non cum vitæ ipsius nostræ quantalibet diurnitate coequali se. Paulus & alius Lusitanus, me ipsis adiuncto tertio, soluturi sumus hâc hebdomade versûs Indias. Spes magna nos tenet Dei Domini Nostri benigno auxilio confisos, uberioris ijs terris in Ecclesiæ horrea messis inferendæ. ut sic opinemur movent quæ miranda referuntur à Viris probis coram intuitis, quippe per annos multos in Indiâ versatis, de præclarâ dispositione Gentium illarum ad audiendos qui meliora suadeant, & salutem oblatam animarum amplectendam. dimittit nos Rex omnis generis à se gratijs plenos cumulosque; commendatos quin etiam diligentissimè Proregi quem hoc anno mittit in Indiam, cuius ipsa Prætoria, vectura nos quoque unâ cum ipso est. Sanè is se nobis perbenevolum ostendit. Adeo ut curam omnem nostræ navigationis in se sumperit, vetueritque nos aut quemquam alium præter se ipsum de apparatu ac instrumento nobis ad istam transmissionem necessario providendo cogitare. constituit etiam iam nunc, habere nos quotidianos convivias ad prætoriam mensam. quæ commemoro, non
istud

istud quidquid est honoris aut commodi ma-
 gnoperè ostentans, quasi fructus hic nos
 proprius delectet, quo multò libentius care-
 remus: Sed ut vos intelligentes quantum
 ex hoc tam prolixo summi per Indiam Ma-
 gistratùs affectu in nos, subsidij meritò spe-
 remus ad conversionem, quam toto animo
 cupimus, istarum Gentium, & ipsi pro ve-
 stro Dei honoris zelo gaudeatis, & nobis
 gratulemini benignam facultatem portandi
 nomen IESV Christi coràm Regibus Genti-
 libus tractuum illorum; àpud quos satis est
 compertum præcipuam esse auctoritatem &
 venerationem Lusitanici Proregis. Et alunt
 hanc fiduciam sensus, mores, dotes ac stu-
 dia præclara Proregis ejusdem, quæ partim
 observare per nos ipsi, partim ex alijs nosse
 potuimus hæcenus. Pollet enim primum
 experientiâ & usu rerum Indiæ, ubi exegit
 multos annos famâ integritatis optimâ. Sa-
 nè consensu Aulæ, cujus scitis quàm acce-
 sit ac perspicax de vitis hominum iudicium,
 vir existimatur in primis probus: certisque
 autoribus creditur, eum in Indiâ à nostris
 juxtâ Indigenisque multum desiderari. Agen-
 ti secum mihi nudiustertius is familiari
 sermone memorabat, esse quandam in In-
 diâ

diâ Insulam Gentilium merorum, sine ullâ Maurorum aut Iudæorum mixturâ, in quâ sperare se aiebat magnum & promptum prædicationis Evangelicæ proventum. Adeoque nihil dubitare, recolentem quos ac quales illic præfens observasset habitûs animorum, quin & ipse Rex, & brevi cum eo tota Insula Christi palàm Religionem amplectatur. Hos successûs ut augerentur prudentes id genus viri, facit perspecta ipsis & probata ratio instituti ac ministeriorum nostrorum, quorum hîc^o plausibilia specimina viderunt: nos autem ut non obstante intimâ conscientia tenuitatis & imbecillitatis nostræ confidamus haud vana irritave fore vota & auguria hujus generis, animat quòd miserari jam Deum credimus infelicissimam cæcitatem nationum istarum omnî salutis destitutarum præsidio, ut ideò nostris quamlibet infirmorum & inutilium servorum paratissimis obsequijs usus benignè videatur ad *Gentes que Deum ignorant & demoniacolunt* ab errore ac deplorato in quo jacent statu revocandas. In hoc, ut nudemus vobis nostros intimos sensus, in hoc, inquam, solo sperati verisimiliter efficacis à Deo auxiliij fundamento fidit ac nititur tota nostra tanti nego-

nego-

NOVARVM EPIST. Lib. I. 43

negotij capessendi fiducia; hinc viget alacritas, hinc spes alitur fortunandorum læto eventu conatum quos intendere maximos paramus ad homines infelicissimos iuvandos, trahendis ijs ad veram notitiam Sanctæ Fidei ac Religionis nostræ, unico instinctu amoris & obsequij erga Deum Dominum nostrum, cui nos istâ operâ gratificari & servire certissimum habemus. Oramus vos majorem in modum, ut maturè nobis isthic otiosèque concinnetis longa & accurata monita quæ per naves hinc in Indiam, redeunte Martio vertentis anni, soluturas perferri ad nos possint. In his à vobis plena & ad minuta, quæque descendentiâ perscribi nobis cupimus, & suppliciter petimus, mandata, singillatim explicantiâ quid, quo modo, quibus cautionibus agere illic debeamus, quod vitæ institutum operandive rationem inter Infideles tenere. Etsi enim non diffidimus quin nos experientia ipsa præsens doctura ac directura nonnihil in eo sit: præcipuam tamen spem intelligendi quid in hujus totius administratione negotij potissimum Deo cordi sit, in suggestione admonitioneque vestrâ ponimus: utique persuasi vobis inspiraturum Dominum Nostrum quid & quatenus agi à nobis

nobis velit: perque eosdem quibus hactenus nobiscum est usus, Interpretes, declarare dignaturum sensum ac beneplacitum suum intimum circa genus ac formam vitæ ministerijque nostri. Ad hoc etiam atque etiam, adeoque instantissimè petendum moveor metu ne nobis accidat idem quod non raro usu venire multis magno ipsorum damno solet, ut vel per negligentiam attendendi ac circumspectandi satis omnia, loci, negotij, officij in quibus sunt momenta, vel per tumorem quendam sibi plus nimio fidentem, ideoque dedignantem consulere alios in dubijs, & sapientiorum sententias exquirere, mereantur multis à Deo gratijs & profuturis notitijs privari, quas illis benignè concessisset, si animum judiciumque demississent ad professionem ignorantia ac imbecillitatis propriae, consilium auxiliumque ab alijs poscendo; praesertim ab ijs quorum interventu Deus solet significare nobis in quo & quâ ratione serviri sibi per nos velit. Oramus ergò *vos Patres & obsecramus iterùm atque iterùm in Domino, per illam nostram in Christo IESU conjunctissimam amicitiam* ne vos pigeat diligenter ac fusè perscribere, monita, mandata, documenta quibus minutè

ac

ac singillatim erudiamur de omnibus quæ fugere, quæ sequi, quæ cavere, quæ amplecti opus est ijs qui, ut nos, enixè cupiunt in vitâ omni, ac præsertim in isto munere procurandæ salutis animarum, congruere adæmussim divinæ voluntati, quam vestris potissimum nutibus ac præceptis manifestandam nobis confidimus; adjuturis imbecillitatem nostram ad executioni mandandum quidquid illa præscribet, vestris orationibus, quas singulares, *ultrâ consuetam memoriam*, ut à vobis imploremus admonent necessitates nostræ majores in extraordinarijs periculis longæ navigationis, & post eam consuetudinis illi nobis assiduæ futuræ cum Indis Ethnicis, hoc est cum Gente omnibus vitijs perditâ, quorum contagio ne tepiditati atque ignorantia noxia nostræ sit, abundantiori videlicet Dei gratiâ, efficacioribusque auxilijs eluctandum est. Ex Indiâ scribemus ad vos copiosè per primas quæ illinc solvent post nos appulso naves; paris scilicet argumenti ac sententiæ literas ad vos dantes, cum ijs quas daturi ad Regem sumus, ut ejus mandatis obtemperemus. Impensè siquidem & instanter Princeps optimus; cum vale soluturis ultimum diceret, commendavit nobis,
Dei

Dei etiam Domini Nostri nomine interposito, ac per ejus amorem adjurans, ut prolixè ipsum accuratèque edoceremus; quam apparet in Indiâ dispositio ad conversionem miserarum illarum animarum, uri se intinè ac discrucari significans infelici earum sorte; cuperèque, ac nihil non pro eâ spe pacisci paratum esse, omninò impedire ne illic, ut hætenus, in posterum Creator & Redemptor omnium hominum à suis creaturis ad propriæ imaginis exemplar conditis, tantoque pretio emptis, offendatur. Tam ardenti zelo Christi Domini Nostri Gloriæ, ac salutis proximorum procurandæ Rex ille optimus flagrat! unde incitor equidem ad infinitas Deo laudes gratiasque reddendas quòd mihi videre concesserit Regem potentissimum tam piè sentientem de divinis rebus. verèque affirmo; me nisi essem de his præsentis propriorum sensuum testimonio convictus, vix inducturum in animum credere, sæculare pectus in principali præsertim sbstigio, ac tumultu Aulæ magnæ, adeo exquisitæ religionis ac caritatis capax esse potuisse. Velit utinam Deus augere in illo dona ista sua, Diesque vitæ ipsius in annos plurimos multiplicet, quando eos tam salubriter

brite
est
mita
posse
simil
tus
char
conf
& a
grat
sum
si est
turu
dem
noct
lici
se,
eos
diqu
de a
tim
sing
sacr
acce
toni
mir
que

briter impendit, & *tam utilis ac necessarius est Populo suo*. Hæc de Rege: de Regis comitatu sic habete: nihil eo fieri emendatius posse. adeo quidem ut Religioso Cœnobio similior, quàm Aulæ sæculari videatur. Tantus numerus ibi est salutaria Pœnitentiæ Eucharistiæque mysteria octavo quôque die constantissimè participantium, ut id videndo & admirando, non cessemus Deo laudes ac gratias ingentes eo nomine rependere. Ita sumus occupati audiendis confessionibus, ut si essemus duplò plures, abunde omnibus futurum esset in eo genere quod agerent. Sedemus in sacro Tribunali totos dies & partem noctium. cum tamen ad nos admittantur Aulici soli, cæteris exclusis. Memini observasse, cum nuper Rex diversaretur Almerini, eos qui tractantium negotiorum causâ undique, ut fit, ad Aulam concurrebant, valde admirari solitos consuetudinem, præsertim in Aulicis, novam: ac cum eos passim, singulis Dominicis & Festis insuper diebus ad sacrum Christi Corporis Epulum reverenter accedere cernerent, stupore quodam quasi attonitos hæere. nec pauci eorum quod demirabantur imitantes, purgabant ipsi quoque per pœnitentiam animas, & mensam Eucha-

Eucharisticam frequentabant . Quòd si par ea qu
 numerus confessorum præstò esset exci cogit
 piendæ tantæ multitudini , quanta semper ptura
 ad Comitatum solet confluere , nemo ferè unde
 aggredieretur tractare negotia cum Rege, mini
 quin priùs calculos cum Deo posuisset ; nubi gò p
 multi peccata deponere parati , qui audiam rit ,
 non reperiunt . etsi , ut dixi , nobis non parci mino
 mus . adeo quidem ut audiendi confessione nost
 affiduitas dicendi ad concionem nobis otium suâ
 eriperit . Verùm rationibus subductis , ac Ann
 comodatus ad Dei Domini Nostri obse
 quium iudicavimus , attendere administra
 tioni pœnitentiæ , quàm de loco superior
 perorare . quòd Concionatores in hâc Audi
 non desint , Confessorum hîc quidem ido
 neorum rara sit copia . Ea nobis causa fuit
 pulpitem subsellio mutandi .^c Aliud de no
 bis , quod nunciemus , non habemus , nisi
 nos in hoc procinctu navigandi versùs In
 diam , vota Christo Domino Nostro face
 re , ut vobiscum , à quibus ejus causâ disjunc
 ginur , dignetur in vitâ meliori congre
 gare , nam in hac difficile speratu est ven
 turos unquam in conspectum mutuum , tum
 propter immania spatia terrarum & marium
 quæ Romam dirimunt ab Indijs , tum quòd
 ea

ea quæ nos illic expectat Messis uberrima,
 cogitationem & facultatem verisimiliter ere-
 ptura nobis est alios agros areasve cogitandi
 unde plus congerere queamus in horreum Do-
 mini, cuius obsequijs nos devovimus. qui er-
 gò primus è nobis ad Beatam vitam pervene-
 rit, & illic *non invenerit fratrem quem in Do-
 mino diligit*, meminerit orare Christum Regem
 nostrum, ut & illo adducto, cunctos nos in
 suâ gloriâ societ. Vlyssipone xv. Kal. Apriles
 Anno CIOIXLI.

Cunctis isthic in Domino dilectis.

Franciscus de Xavier.

EPISTOLA VIII.

Carissimus in Christo Domino Nostro
 Fratribus D. Iajo & D. Lainez.
 Romam.

*Deest principium in Autographo Mussiponti
 servato.*

Quod Regem attinet & eleemosynam
 ad ædificationem Domûs, scribo Petro
 D Coda-